

## Veckans växt v. 2 2010

### Savoj- eller savoykål (*Brassica oleracea* L. Sabauda-Gruppen)

Om jag finge rangordna de vackraste kålsorterna så skulle nog ett praktfullt huvud av savojkål placera sig som god tvåa efter ett tvärsnittat rödkålshuvud. Ett luftigare och lösare knutet huvud. Mörkgrönt, yvigt, vackert buckliga blad med ådror som hos gamla, erfarna och trygga händer. Savojkålen utstrålar en slags medveten självsäkerhet och tyngd. Och så är den så underskattad fast den är så god! Självföredrar jag den finstrimlad och brynt i smör samt serverad med knaperstekta fläsktärningar, eller varför inte kokt med lammlägg?

Nå, ska man skriva savoy- eller savojkål, undrar kanske vän av stavning? Ja, om man likt språkprofessor Lars-Gunnar Andersson i P1:s Språket googlar så får man drygt 29 000 träffar på savoj-, jämfört med 19 700 på savoy-. Och enligt Svenska Akademiens ordlista (SAOL) bör det stavas savoj- så vi ska nog följa det skrivsättet.



Första gången savojkålen dyker upp i svenska språket är f.ö. 1642 i form av en handskriftsnotering vid den s.k.

Hovförtäringen i Stockholms slott som **1 T(unn)a Sophoi**

**kåål a 3 d(aler)**. Begreppet **virsing** eller **virsingkål** som ännu fanns med i [Nordisk Familjeboks upplaga 1878-1899](#), men som numera saknas i den senaste upplagan av SAOL, har förmodligen en latinsk grund. På tyska heter kålen Wirsing och schweizertyska Wirz vilket enligt [en tolkning](#) skulle komma från latinets *viridia* via det lombardiska (norditalienska) *verza*. Kanske en tolkning så god som någon annan och för övrigt stödd av gamle språkvetaren [Elias Wessén](#).



Det ligger nära till hands att misstänka att savojkålen, som namnet antyder, har sitt ursprung i det östliga franska departementet Savoien (Savoie). Liknande benämningar finns på engelska och franska. På franska kallar man dock kålen gärna *Chou de Milan*, dvs. kål från Milano. Italienarna har ännu fler namn: *cavolo verza* eller *verza* (se ovan), *cavolo di Milano*, *cavolo lombardo* eller *cavolo di Savoia*. Har kåltypen

uppkommit i Norditalien och Savoien vid skilda tillfällen, eller har typen "invandrat" till Frankrike från Lombardiet? Vem vet – här finns något att utreda vidare!

Vilmorin-Andrieux "bibel" *The vegetable garden* från 1885 nämner hela 16 olika sorter av savojkål, varav ett urval kan beskådas här intill. En av dessa hette faktiskt Norwegian Savoy Cabbage eller Chou Milan de Norvège och ska ha varit en sen och hårdig sort. Vad vi vet har det dock aldrig funnits några äldre svenska sorter.

Text och foto: Jens Weibull



St. John's Savoy Cabbage ( $\frac{1}{12}$  natural size.)



Very Early Paris Savoy Cabbage  
( $\frac{1}{12}$  natural size).



Long-headed Savoy Cabbage  
( $\frac{1}{12}$  natural size).



Norwegian Savoy Cabbage ( $\frac{1}{12}$  natural size).



Dwarf Early Green Curled Savoy Cabbage  
( $\frac{1}{12}$  natural size).